

SVEIKATĄ STIPRINTI DARBE PADEDANČIO ŽINIŲ KLAUSIMYNO PARENGIMAS ATSIŽVELGIANT Į LIETUVOS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURŲ POREIKIUS

Tyrimo vadovas: dr. Saulius Vainauskas

Atsakinga vykdytoja: Lolita Pilipavičienė

Tyrimo vykdymo laikotarpis: 2017–2018 m.

Tyrimo pagrindimas. Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijoje numatyta stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę. Strategija siekiama formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą. Darbovietė labai tinka suaugusių asmenų sveikatos stiprinimui: galima pasiekti daug darbingo amžiaus asmenų, įskaitant pažeidžiamas grupes, juos šviesti ir motyvuoti. Tačiau Nacionalinėje visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programoje pažymima, jog Lietuvoje neišplėtotą profesinės sveikatos priežiūros infrastruktūrą bei neužtikrintas profesinės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas visų įmonių darbuotojams. Sveikatos stiprinimo darbe paslaugų teikimo potencialą turi savivaldybių visuomenės sveikatos biurai ir nevyriausybinės organizacijos, kurie gali bendradarbiauti su įmonėmis darbuotojų sveikatos stiprinimo klausimais, tačiau jiems reikia nuolatinės metodinės pagalbos. Vadovaujantis minėtais strateginiais dokumentais, Higienos instituto Profesinės sveikatos centre suplanuotas ir vykdytas šis tyrimas. Juo siekta parengti ir adaptuoti sveikos gyvensenos žinių klausimyną, kurį savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialistams būtų siūloma naudoti planuojant ir (arba) vykdant sveikatos stiprinimo darbe veiklas Lietuvos įmonėse (įstaigose).

Tyrimo tikslas. Parengti ir adaptuoti taikymui Lietuvoje sveikatą stiprinti darbe padedantį žinių klausimyną, atsižvelgiant į Lietuvos savivaldybių visuomenės sveikatos biurų poreikius.

Tyrimo uždaviniai:

1. Nustatyti, kokio pobūdžio žinių klausimynas Lietuvos savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialistams būtų naudingiausias, dirbant su įmonėmis (įstaigomis) sveikatos stiprinimo darbe srityje.
2. Parengti ir adaptuoti taikymui Lietuvoje sveikatą stiprinti darbe padedantį žinių klausimyną.

Tyrimo metodika. Atlikta visų Lietuvoje veikiančių (n=46) visuomenės sveikatos biurų apklausa, naudojant trumpą tyrėjų parengtą anketą. Apklauskos tikslas – išsiaiškinti, kokio pobūdžio žinių klausimynas visuomenės sveikatos biurams būtų reikalingiausias. Atlikti klausimynų, sukurtų užsienio autorių, paieška, atranka bei vertimas į lietuvių kalbą. Tiriamoji populiacija turinio validumo tyrime – specifinių žinių ir įgūdžių turintys ekspertai (n=14). Tiriamoji populiacija išorinio validumo ir vidinio nuoseklumo tyrime – suaugę dirbantys asmenys, kurių išsilavinimas ir darbo pobūdis nėra susijęs su klausimynu tikrinamų žinių pobūdžiu (n=52).

Rezultatai. Atsižvelgiant į visuomenės sveikatos biurų poreikius, nuspręsta parengti 2 dalių (mitybos žinių ir fizinio aktyvumo žinių) klausimyną. Adaptavimui pasirinkti Šveicarijoje sukurtas mitybos žinių klausimynas (20 teiginių) bei Australijoje sukurtas fizinio aktyvumo žinių klausimynas (11 teiginių). 7 mitybos ir 7 fizinio aktyvumo ekspertai įvertino kiekvieno teiginio tinkamumą taikymui Lietuvos dirbančiųjų populiacijoje, siūlė teiginių koregavimus, siūlė naujus teiginius klausimyno papildymui. Suaugę dirbantys asmenys užpildė po klausimyno validumo tyrimo pakoreguotą klausimyną, kurį sudarė 36 teiginiai. Atsižvelgiant į apskaičiuotus teiginių sudėtingumo indeksus, teiginių diskriminacijos indeksus bei teiginio-skalės koreliacijos koeficientus, iš klausimyno išbraukti 8 teiginiai. Galutinį klausimyną sudaro 20 mitybos žinių teiginių bei 8 fizinio aktyvumo žinių teiginiai. Galimi atsakymų variantai: teiginys teisingas / teiginys klaidingas / nežinau.

Išvados. Nustatyta, jog Lietuvos savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialistams dirbant su įmonėmis (įstaigomis) sveikatos stiprinimo darbe srityje būtų naudingiausi mitybos ir fizinio

aktyvumo žinių klausimynai. Parengtas ir adaptuotas taikymui Lietuvoje sveikatą stiprinti darbe padedantis mitybos ir fizinio aktyvumo žinių klausimynas.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Profesinės sveikatos tyrimų skyriaus specialistė Lolita Pilipavičienė, tel. (8 5) 212 2589, el. p. lolita.pilipaviciene@dmc.lt.